

Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci výkonu veřejného opatrovnictví paní A. městem X

A. Závěry šetření

V šetření zahájeném na podnět paní A. jsem dospěla k závěru, že opatrovník, město X, pochybil při výkonu své funkce tím, že nedodržuje vhodným způsobem a v souladu s jejími přáními kontakt s opatrovanou, že nerespektuje pokyny soudu a přání opatrované při vyplácení dávek pro samostatné hospodaření, že poskytl informace o soukromí opatrované jejímu otci bez jejího souhlasu a neposkytl jí dostatečnou podporu při stěhování. Ve zprávě o šetření ze dne 2. května 2019 jsem proto opatrovníka žádala, aby se ke zjištěným pochybením vyjádřil a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě.

B. Vyjádření úřadu

Dne 29. května 2019 mi opatrovník zaslal svoje vyjádření, podle kterého neuznal závěry vyplývající z mé zprávy o šetření v žádném z bodů. Upozorňoval zejména na to, že jsem při svém hodnocení nebrala do úvahy závěry z aktuálních zdravotnických posudků paní A. a to, jakým způsobem její zdravotní stav může narušovat spolupráci s opatrovníkem. Opatrovník dále rozporoval jednotlivá namítaná pochybení a doložil informace ohledně aktuální situace.

C. Závěrečné hodnocení

Ačkoliv opatrovník neuznal svá pochybení v jednotlivých oblastech, od doby místního šetření, resp. od doby vydání mé zprávy o šetření, došlo v mnoha z nich k nápravě. K jednotlivým bodům se podrobněji vyjadřuji níže.

Jelikož však nepovažuji jeho vyjádření za zcela uspokojivé, vydávám své závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. Součástí stanoviska jsou také návrhy opatření k nápravě.

C.1 Ke zdravotnímu stavu paní A.

Předně bych chtěla upozornit na to, že ve své zprávě rozhodně nerozporuji závěry znaleckých posudků ohledně zdravotního stavu paní A. Nicméně mou úlohou není posuzovat, zda opatrovaná trpí nějakou duševní poruchou, resp. zda jí tato brání v samostatném právním jednání, to přísluší pouze znalcům, resp. soudu v řízení o omezení svéprávnosti. Mimo to, otázka duševního stavu opatrované není s ohledem na mé šetření relevantní. Fakt, že má opatrovaná diagnostikovanou duševní poruchu totiž nezprošťuje opatrovníka jeho povinností dle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Taková interpretace by šla zcela proti významu opatrovnictví, které je podpůrným opatřením

právě pro lidi s duševním onemocněním.¹ Z tohoto důvodu jsem se ve svém šetření zabývala pouze tím, zda opatrovník postupoval v souladu se zákonem, či nikoli.

C.2 Udržování kontaktu s paní A.

Opatrovník nesouhlasil s mým závěrem, že nedodržuje kontakt s paní A. vhodným způsobem či v souladu s jejím přáním. Ve svém vyjádření popsal způsob, jakým je s opatrovanou v kontaktu (zejména telefonicky a prostřednictvím e-mailu). Také uvedl, že osobní setkání paní A. odmítá, několikrát zrušila společně naplánovanou schůzku u ní doma, případně na jiném místě; k tomu také doložil záznamy. Nicméně tyto se týkaly pouze období po uskutečnění místního šetření, resp. po vydání mé zprávy.

Samozřejmě nerozporuji to, že neochota k osobnímu kontaktu je zejména na straně opatrované. Ostatně již ve své zprávě jsem popsala, že paní se A. osobnímu setkání s opatrovníkem spíše vyhýbá. Jak jsem však také uvedla, opatrovanou nelze k osobnímu setkávání nutit. Pochybení jsem navíc neshledala v četnosti kontaktu (naopak bych řekla, že vzhledem zejména k e-mailové aktivitě paní A. je tento více než dostačující), nýbrž v jeho formě. Svůj závěr jsem učinila především v souvislosti se situací, kdy opatrovník přistoupil k využití policie pro vynucení si kontaktu s opatrovanou. Tento incident opatrovník ve svém vyjádření nijak nerozporoval. Jak se však zdá, jednalo se o jednorázové pochybení, které se již neopakovalo a věřím, že se opakovat nebude.

Na druhou stranu musím uznat, že opatrovník také přistoupil k určitým opatřením ve snaze postupovat podle přání opatrované. Osobní setkávání se snaží minimalizovat, umožnil paní A. si vyzvedávat částku pro samostatné hospodaření na podkladně města. Po uskutečnění místního šetření navštívil paní A. také několikrát na ubytovně, ve které bydlí. Toto doložil mj. také úředním záznamem z návštěvy dne 22. května 2019. Nakonec, jak vyplývá z e-mailové komunikace mezi opatrovanou a opatrovníkem, opatrovník se snaží trpělivě odpovídat na dotazy paní A., a to často i několikrát denně.

Z výše uvedených důvodů v současné době nepovažuji za nutné ukládat opatrovníkovi povinnost učinit další opatření.

C.3 Vyplácení částky pro samostatné hospodaření

Podle zprávy opatrovníka došlo v meziobdobí také ke změně ve vyplácení dávek pro samostatné hospodaření. Od prosince 2018 byla paní A. vyplácena celá částka (5 000 Kč) najednou. Dne 15. dubna 2019 rozhodl Okresní soud v Chebu o změně způsobu vyplácení částky pro samostatné hospodaření, a to tak, že opatrovník může vyplácet tuto sumu ve dvou splátkách. Nad rámec vyplácených částek činí opatrovník pro opatrovanou další nákupy potravin a drogerie, či dalších věcí dle potřeby.

1 Závěrečné stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 9. května 2019, sp. zn. 3308/2017/VOP/ZD, dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/>.

Jak vyplývá z komunikace mezi opatrovanou a opatrovníkem, paní A. opakovaně s penězi nevychází a žádá o další finance. Toto však není zapříčiněno špatným hospodařením opatrovníka. Jak jsem již uvedla ve své zprávě, částka stanovená soudem není nároková, a to, jestli s takovou výší bude opatrovaná v praxi skutečně hospodařit, záleží od jejích finančních dispozic. Opatrovník má naopak povinnost ji uchránit před tím, aby se dostala svým jednáním do svízelné finanční situace. V současné době nespátřuji, že by opatrovník postupoval nesprávně při vyplácení peněz paní A.

Na druhou stranu, opatrovník by mohl být aktivnější v hledání cest, jak podpořit paní A. při samostatném hospodaření. Pokud paní A. není schopna s určenou částkou opakovaně vyjít, měl by se, kromě rozhodování o postupném uvolňování peněz, snažit jí také aktivně podporovat ve finanční gramotnosti, a tudíž vést k větší samostatnosti do budoucna. K tomu může zejména využít pomoci ze strany sociálních služeb. Opatrovník v minulosti využil služeb Diecézní charity v Plzni, jednalo se však pouze o jednorázovou konzultaci, která nevedla k požadovanému výsledku. Proto navrhuji, aby opatrovník učinil kroky k tomu, aby zajistil paní A. podporu při hospodaření.

C.4 Podávání informací ohledně opatrované

Opatrovník také rozporoval moje zjištění týkající se podávání informací otci paní A. bez jejího souhlasu. Předně je potřeba uvést, že tento incident se odehrál v minulosti a od doby místního šetření k podobné situaci nedošlo. Z tohoto důvodu nepovažuji za nezbytné ukládat opatrovníkovi žádná opatření.

Nicméně trvám na tom, že opatrovník neměl bez konzultace s opatrovanou předávat informace třetí osobě, a to ani informace ohledně typu smlouvy. Navíc k tomu došlo přes telefon, kdy není možnost určit totožnost volajícího. Je nutno také dodat, že nešlo o žádnou naléhavou situaci a opatrovníkovi nic nebránilo v tom, aby paní A. kontaktoval telefonicky či prostřednictvím e-mailu a zeptal se na její názor.

C.5 Podpora při stěhování

Chtěla bych poděkovat opatrovníkovi za zaslání vyjádření paní B., která připravovala paní A. na stěhování a byla přítomna i v době, kdy k němu došlo. Je patrné, že verze událostí paní A. a opatrovníka se v mnohém liší, zejména s ohledem na věci, které zůstaly v bytě a byly údajně zlikvidovány. Z tohoto důvodu navrhuji, aby opatrovník spolu s paní A. zhotovil soupis věcí, které byly při stěhování ztraceny, spolu s návrhem, zda lze tyto věci nějakým způsobem nahradit, především pokud se jedná o doklady či jiné dokumenty, které popisovala paní A.

D. Opatření k nápravě

Z výše uvedených důvodů navrhuji, aby opatrovník provedl tato opatření k nápravě:

- (A) Zajistil paní A. vhodnou terénní sociální službu, která by ji poskytla podporu při samostatném hospodaření.
- (B) Spolu s paní A. zhotovil soupis věcí, které byly při stěhování ztraceny, spolu s návrhem, zda lze tyto věci nějakým způsobem nahradit.

Závěrečné stanovisko zasílám opatrovníkovi a žádám, aby mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda provedl navržená opatření k nápravě. Odpověď očekávám v zákonné lhůtě 30 dnů od doručení stanoviska. Stanovisko zasílám také paní A.

Pokud opatrovník nepřijme navržená opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudu považovat za dostatečná, podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv vyrozumím nadřízený úřad, případně mohu o svých zjištěních informovat veřejnost včetně sdělení jmen osob oprávněných jednat jménem opatrovníka.

Brno 7. srpna 2019

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(stanovisko je opatřeno elektronickým podpisem)